

perol; *hamperolada* («Lleida» *AlcM*, s. v. *ampe*).
 *Hamita [1868, *SLitCosta*; add. de Fontserè al seu *DOrt.*], del ll. tècnic modern *hamites* 'espècie de cefalòpodes ammonoides, fòssils', anomenats així per llur forma de ganxo.

¹ Antic en la llengua: comú a tots els dialectes, i base d'importants compostos, com el nom de la truita, *amuarraïn*, pròpiament 'peix d'ham', Mítxelena, *FonHiVca.*, 121-122.

HAMACA, del taíno de Santo Domingo. □ 1.ª *doc.*: Lab. 1840.

Per conducte del cast. *hamaca*, que ja s'hi documenta el 1519. *DCEC* (HAMACA). «Perdó, diguí, sortint-me de la *hamaca*, / quan ressonà son crit en ma bar-raca», *Atl.* III, 16a.

Hamadriade, V. *driade*

HAMAMELIS, pres del gr. *ἡμαμηλις*, *-ήλιδος*,²⁰ 'espècie de nesprera', derivat de *μήλον* 'fruit', 'poma'. *DFa*.

DERIV.: *Hamamelidàcies*.

HAMEMA, no es veu clarament de quina mena de producte tèxtil es tractava. Pels contextos insuficients que en donen els *DAG*. [1345] i *AlcM* podria ser una tovallola de bany, i llavors podrà tractar-se de l'àrab *ḥammām* 'bany (calent, per a persones)'.

HANDICAP, de l'angl. *handicap* id.

DERIV.: *Handicapar*, angl. *to handicap*.

HANGAR, del fr. *hangar* id. □ 1.ª *doc.*: en cat., *DOrt.*; en francès, 1502.

HAPLO-, forma prefixada de cpts. cultes formats amb el gr. *ἅπλοῦς* 'simple, senzill': *haplografia*, *haplogologia*, *haplostèmon* etc. *DFa.*; + *haplogràfic* adj., + *haplòlogic* adj., sovint usats pels lingüistes; *haplotomia*,⁴⁰ *haplotípic*, *SLitCosta*.

Hapteri, derivat savi del gr. *ἄπτω* 'atenyo', 'm'adhereixo'. D'on també el cpt. *haptotropisme*.

Harca, V. *arca* *Harcots*, hapax que sembla falta de lectura per *ardits*, nom de moneda *Harda* 'esquiro', V. *DCEC* (ARDILLA)

HAREM, pres del fr. *harem* id., i aquest de l'àrab⁵⁰ *ḥārām* 'cosa prohibida o sagrada'. □ 1.ª *doc.*: *DOrt.*

Harmala, *-alà*, veg. *DCEC* (ALHARMA).

HARMONIA, pres del gr. *ἁρμονία* id. (compareu⁵⁵ ll. *harmonia*). □ 1.ª *doc.*: 1399, *BMetge*; *DTo*. 1670.

«Entre los antics filosofos fo gran qüestió què era la ànima; e dix Nascia --- que'l loc e cadira de la ànima eren en lo cor; altres, en lo cervell; Zenon dix que la ànima era foc; Aristòxenus, *armonia* de sons; Xe-⁶⁰

nòcrates, nombre ---», *Lo Somni* (I, Riq., 180.4), on parafraseja Ciceró: «Aristoxenus, musicus idemque philosophus --- corporis intentionem quandam, velut in cantu et fidibus, quae *harmonia* dicitur»; «e-l instrument, / lo qual descriu / lo rey Daviu / en son psal-tiri, / —ha nom saltiri, / fet de deu cordes— / fes que-t recordes, / ab *armonia* / e melodia / tots temps sonar», *JRoig* (*Spill*, 12713). Lacav. en dóna exemples: «*harmonia*: simfonia, música; *harmonia* de veus, de violes --- compondre una *harm.*; disposar les veus per a fer una *b.* ---; aquella *b.* enamora les orelles ---». «Lo castell de l'*Harmonia*», englantina dels Jocs Florals de 1862 per Jeroni Rosselló. «En la meua harpa no hi ha cordes que donin ni un vil ressó de la Suprema *harmonia*, ni en el meu pensament --- hi ha formes per a sentir --- la Intelligència absoluta ---», Coromines (*Supèrbia*, O. C., 517b12).

DERIV.: *Harmònim*. *Harmònic* [Belv.], i en la forma adverbial, *harmònicament*, ja en el *Curial*. «Aquí estengué sos brassos lo continent hesperi / --- / Rey n'era Atlas, aquell qui de la blava volta / los signes a una esfera de jaspi trasplantà, / y del sol y de l'astre que més lluny giravolta / la dansa misteriosa y *armò-nica* explicà», *Atl.* I, 6d. *Harmònica* f. *Harmoniós* [1561, *AlcM*]; Lacavalleria. *Harmonista*. *Harmonitzar* [1877]: «Al compàs de les Gràcies, / *armonisan* sa dansa, en les riberes, / los pastors, a l'ombrü de les acàcies; / y, en lo cel blau, les rítmiques esferes», *Atl.* VII, 17.21; «aquell sentit hellènic de la gràcia, en què s'*harmonitzen* la còrpora i l'esperit de l'home», Coromines (*Vida Austera* IV, § 2, O. C., 750b); mot estrany al llatí i al grec, creat per Dante «tentando a render te [Beatrice], qual tu paresti / là dove, *armonizzando*, il ciel t'adombra» (vers famós i molt comentat), *Purg.* XXXI, 144 (en fr. i en cast. només se'n coneixen sengles casos en el S. xv, i després en el XVIII o XIX); *harmonització*. *Enharmònic*; *enharmonia*. *Antiharmònic*. *Desharmònic*; *desharmònic*; *desharmonitzar*. *Inharmònic*; *inharmonios*; *inharmonia*.

Harpa, V. *arpa* *Harpia*, V. apèndix a *arpa*

Hasta, V. *asta*; article en el qual hauria estat útil de fer constar que en el rossellonès de les Corberes designen com *l'ástà* una peça de l'arada, que en el veí parlar (ja llenguadocià) de Perillós, s'anomenava *la kambétà* (o sigui *CAMETA*, 1960); i el valor que li dóna OPou, traduint «les *hastes* com I» per «apices litterarum» (oposant-ho a «la cua de les lletres com p») (*TbPu.*, 183).

HAYER, del ll. *HABÈRE* 'tenir, posseir'. □ 1.ª *doc.*: orígens.

Ja abunda en forma catalana en docs. feudals dels anys 1100, per ex.: «Juro --- quod --- de vostra honor che ara *aveds*, ne anant, per lo meu consellg, acaptarets --- ego Mir Gitard acisuo <o sigui: *axi-us o*> tenré e-us o atendré, per Deum et hec Sancta», doc. de 1131, de la zona Cadí-Segre mitjà, PPUjol (*Doc. VgUrg.*, 3.8).